

Elhunyt Kaszás Ferenc (1922-1974)

Mély megrendüléssel és fájdalommal tudatjuk, hogy Kaszás Ferenc elvtárs, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Ellenőrző Bizottságának tagja, nyugállományú vezérőrnagy és honvédelmi miniszterhelyettes, hosszan tartó betegség után, szívinfarktus következtében csütörtökön elhunyt.

Temetése katonai tiszteletadás mellett augusztus 14-én (szerdán) 14 órakor lesz a Mező Imre úti temető munkásmozgalmi panteonjában.

Elhunyt elvtársunk harcostársai, munkatársai és barátai 13.30 órától róhatják le kegyeletüket a ravatalnál.

Budapest, 1974. augusztus 8.

A Magyar Szocialista Munkáspárt
Központi Bizottsága

és
Központi Ellenőrző Bizottsága,
a Honvédelmi Minisztérium.

Üttörővezetők nemzetközi tanácskozása

A napokban a világ leghíresebb üttörő táborában, a Fekete-tenger partján levő szovjet Artek üttörőtáborban 11 szocialista ország üttörőszervezetének országos vezetői konzultatív tanácskozáson vitatták meg a kommunista szellemű gyermekszervezetek újszerű nevelési feladatait. Az Artekben lezajlott eszmecsere egyöntetű vélemény volt, hogy a mozgalom további nemzetközi méretű fejlődésének fontos előfeltétele az egymás közötti kapcsolatok fokozottabb ápolása és a szövetségek, szervezetek egységének erősítése.

Hasznos elfoglaltság

Kellemes barackillat terjeng az üzemben. A ládák mellett kislányok és fiúk szorgoskodnak. Késsel körülkerekítik a barackot, a magját kidobják és a két fél gyümölcsdarabot egy tiszta ládába szórják. Nézem az egyik legénykét, amint kettévágja a sárgabarackot, az egyik felet a szájába, a másikat a ládába. Felesbe dolgozik. A művezető nem szól egy szót sem, tudja, hogy a gyomor is véges, ha megkivánják, egyenek nyugodtan.

Egymásután bemutatkoznak: Papp Éva, Tóth Éva, Bajtai János, Hegedűs Zoltán... hetedikesek és nyolcadikosok az általános iskolában. Mellettem egy fiúcska sóprőgött. A takarítószer szám nyele a feje fölött billeg. Ügyetlenül áll a kezében a sóprű, odahaza bajosan segített még édesanyjának a takarításban. Itt kötelező. Kérdem tőle, hogy miért jött el a konzervgyárba dolgozni. Határozott és öntudatos választ ad: „Pénzt keresni!” — Rá vagyunk szorulva erre a keresetre? — „Nem.” — A szüleid küldtek ide? — „Magamtól jöttem” — mondja felnőtt önértetéssel.

az emberek nincsenek a „vonalban”, mármint a termelési szalag mellett. Amennyit teljesítenek, annyit keresnek.

A másik: azok a gyerekek, akik betöltötték a tizenkettedik évüket, s még nem múltak el tizennégy évesek, azoknak úgynevezett napközis táborot szerveznek.

Hat órát vannak a gyárban — folytatja Bátyi Zoltán —, könnyű munkát végeznek, egy csoportban helyezük el őket, és 15–20 fővel egy-egy tanár foglalkozik. A nyári szezonban 150–200 iskolás is bejön, sőt a szülők keresnek fel minket, hogy bekerüljön a gyerek és ne csellengjen a városban, amíg ők dolgoznak.

Így aztán nem ritka, hogy a nagymama együtt jár be a nyári szünet idején unokájával a konzervgyárba. S hogy mennyire vigyáznak a gyáriak a kisebb gyerekekre, jellemző, hogy ezeknek más színű a belépőjük, mint a nagyobbaknak. A kapuban megvárják egymást, és a tanári vezetésével vonulnak az üzembe. Nem fordulhat elő, hogy az apróbb fiúk és lányok csak egy percet is magukra maradjanak, és picatanulójuk a gyártelepen.

Szülői szeretettel és gondossággal figyelnek mindegyikükre.

Az üzemcsarnok ketté van választva. Az első teremben idősebb férfiak és nők dolgoznak, a másodikban gyerekek tizenkettőtől tizennégy év közöttiek. Bátyi Zoltán, a gyár üzembiztonsági osztályának vezetője lelkesen magyarázza, hogy a konzervgyárban kétféle megoldást is alkalmaznak, hogy idősebb és fiatalabb emberek alkalomszerűen dolgozzanak.

Az egyik: nyugdíjasok és háziasszonyok csoportja. Akkor mennek be dolgozni, amikor nekik legjobban megfelel. Ilyen lehetőség alig található máshol. Ezek véleményére.

Hasznosnak tartom a nyári szünetben, ha a gyerekek dolgoznak egy keveset. Sokan ellentmondanak, hogy azért van a szünet, játsszanak a diákok, pihenjenek: En az válaszolom erre, hogy ha valaki az iskolai szünetben két hetet, vagy egy hónapot dolgoztat valahol, az a gyerekek olyan kikapcsolódást jelent, mint ha strandolna. A munka nem megerőltető, szinte játékosan végzik, s közben megismerkednek a felnőttek napi tevékenységével is, közvetlen tapasztalatot szereznek egy üzemről.

S milyenek általában a diákok, szeretik a fizikai munkát, vagy húzódoznak attól? Mert ugye ilyeneket is lehet hallani, hogy a mai felnövekvő ifjakat olyannyira megkímélik a szülők, hogy képtelenek valamilyen rendszeren elvégezni, még egy óra sem telik el, s megúnják a munkát. Igaz ez?

Igy nem igaz. De érdekes megfigyelés, hogy azok a gyerekek, akik az iskolában csintalanabbak, s olykor hanyagolják a tanulást, azok itt az üzemben talpraeset-

tebbek, primáiban helytállóak. Az eminensek, ahogyan mondani szokták, az üzemben nehezebben találják fel magukat, ügyetlenebbek, nehezebben kapcsolnak, csak segítséggel jutnak elhatároláshoz.

A CÉL: EGY KERÉKPÁR

Négyen-ötten is körülvesznek a diákok közül. Megszólítom a legkisebbet, úgy nézem, aligha lehet több tizenkét évesnél és most megy majd a hatodikba. Nagyon tévedtem. Varga Endre tizennégy éves, s nyolcadikos. Kérdegetek, Endre meg válaszol. — Mióta dolgozol itt? — Július 16-án jöttem. — Magadtól, vagy a szüleid kérték erre? — Az én elhatározásom volt a döntő. — Hányan vagytok testvérek? — Nyolcan, s a legnagyobb tizenkétlenc éves, a legkisebb most megy másodikba. — Nem unod a gyári munkát? — Nem. Édesapám is itt dolgozik a konzervgyárban. — Hol laktok? — Dorozsmán. — Együtt jössz be apukáddal? — Nem, mert ő reggel hatra jár, én meg nyolcra. — Amikor hazaérsz a gyárból, mit csinálsz otthon? — Segítek édesanyámnak. — Mikor játszol? — Úgy öt óra tájban megyek ki az utcára. — Mit játszottok? — Focizunk. — Amit itt keresel, az a tiéd lesz, vagy oda add a szüleidnek? — Az enyém lesz, s ha összegyűlik, veszek egy kerékpárt.

Csillog a szeme Varga Endrének, nagyon vágyik arra a kerékpárra, szeretne már versenyt karikázni a srácokkal. Bodó Róbert és Lakatos Márton most töltik be a tizenharmadik életévüket, egy iskolába járnak, sőt egy-más mellett ülnek az osztályban is. — Haverok vagyunk — mondják egyszerűen. Nekik sem létkérdés az az egy hónap munka. Az egyik meg is jegyzi, hogy kocsijuk van, pénzük is van, nincsenek rászorulva a fiú keresetére. Amit kérnek odahaza, azt egy szóra megkapják. Mégis ők határoztak úgy, hogy dolgoznak egy keveset a gyárban. Sári Ildikó, Komlódi Hedvig és Domonkos Ilona első ízben dolgozik üzemben. Mind a hárman nagyon jól érzik magukat, bár Hedvignek és Ilonának az édesanyja is a konzervgyárban dolgozik, s mamák így ellenőrizhetik is lányukat. Hedvig mondja:

— Anya hívott, hogy jöjjenek ide. Nem bántam meg, sőt szeretek az üzemben. Amit keresek, abból tanszeret és egy nadrágot vásárolok.

Sári Ildikó a közgazdasági technikumban tanul tovább, Domonkos Ilona pedig most fejezi majd be az általános iskolát. Örömmel dolgoznak a konzervgyárban, a legtöbbjük csak játékos időtöltésnek tekinti a napi hat órát. Hasznos elfoglaltságukkal jól tesznek önmaguknak és a gyári közösségnek is.

Gazdag István

Mi a helyzet a normákkal?

Vizsgálódás szegedi üzemekben

Közgazdasági nyelven szólva Szegeden igen magas a foglalkoztatottsági arány: a munkaképes korú férfiak szinte teljes egészében, a nők mintegy 83 százalékig dolgoznak valamely vállalatnál, szervezetben, vagy intézménynél. Hamarosan általánossá válik a 44 órás munkahét, s várhatóan az ötödik ötéves tervben tovább folytatódik a munkaidő-csökkentés. A munka hatékonyságát természetesen mindenütt tovább kell fokozni, a munkaidő jobb kihasználásával, továbbá az úgynevezett belső tartalékok feltárásával és hasznosításával. Ennek fontos eszközei a munkanormák, amelyek a tervezésben és a munkaverseny-értékelésben is fontos szerepet töltenek be.

Hogyan állunk Szeged iparvállalatainál a normákkal? — ezt tárgyalta legutóbbi ülésén a városi pártvégrehajtóbizottság. Mint a város üzemének mintegy kétharmad részében szerzett tapasztalatokból kiderült, legtöbb helyen csaknem zárólag a teljesítménybérézés céljából készítenek, illetve alkalmaznak munkanormát. Az arány e tekintetben meghaladja az országos átlagot. A nehéziparhoz tartozó készítséggyárban a termelő munkások 100, a gumigyárban 80, a vasöntődében 62 százaléknál alkalmaznak normát a teljesítménybérézéshez. A könnyű- és élelmiszeriparban nagyjából hasonló a helyzet, kivéve például a konzervgyárat és a paprikafeldolgozót, ahol az ipari átlag alatt van a normák alkalmazása. A tanácsai vállalatoknál és az ipari szövetkezetek többségénél 70–90 százalékig a munkanormák képezik a teljesítménybérézés alapját.

Az állami és szövetkezeti iparban a teljesítménybérű dolgozóknál alkalmazott normák túlnyomó részben egyéni. A csoportos norma részaránya csupán 15–20 százalék között mozog. Nagyon lényeges, hogy az állami vállalatoknál döntő többségben műszaki norma szerint dolgoznak a munkások. E legfejlettebb normatípus aránya a kábelgyárban például 100, a húsipari vállalatnál 90, a KSZV-nél 72 százalékos. Ezzel szemben a tanácsai és a szövetkezeti iparban zömmel a becsült normákat alkalmazzák, tehát a legkezdetelegesebb normatípust. Nyilvánvaló, itt is több haszonnal járna, ha a műszakilag megalapozott

normák részarányának növelésére törekednének.

Rendszeres a normák karbantartása az állami üzemekben. Amikor technológiai, műszaki, szervezési és gyakorlati változások következnek be, akkor a normák is szinte magától értetődően megváltoznak. A kábelgyárban kétvétenként felülvizsgálják, van-e szükség a feltételeknek megfelelő igazításra. A követelmények szerinti normákat az állami iparban az is igazolja, hogy néhány nagyobb üzemben a teljesítmények zömmel 95 és 115 százalék között mozognak, vagyis elég jelentős köztük a különbség.

A műszakilag megalapozott normák megállapítása bizony elég időigényes: a munkakörülmények sokoldalú tanulmányozása alapos elemzése szükséges hozzá. A kábelgyárban a normák felülvizsgálatát mindig megelőzi az úgynevezett munkanap-fényképezés. A veszteségidő feltárása végett ugyanezt teszik a gumigyárban, s a KSZV gyáregységeiben is. A szegedi üzemek többségében, sajnos, az utóbbi időben hátrébe szorult ez a fajta gondos elemzés.

Több helyen — a ruhaiparban, a gumigyárban, a készítséggyárban — a szervezési intézkedések hatására elég sok időt sikerült megtakarítani, ami végső

soron létszám-megtakarítást eredményezett. Másutt szintén megvan erre a lehetőség, csak az a baj, hogy keveset törődnek vele. Az üzemi pártszervezetek rendszeresen foglalkoznak ugyan a munkanormákkal, legtöbbjük be is számoltatja a gyár munkaügyi vezetőjét, de ez önmagában nem elégséges. A pártszervezetek ösztönözzék a gazdasági vezetőket arra, hogy ne csak a teljesítménybérézéshez használják a normákat, hanem a tervezésnél, a szervezésnél, az átfutási idő meghatározásánál is érvényesítsék a sokrétű normatívakövetelményeket.

Nagy szükség lenne rá, hogy a szakszervezetben tevékenykedő kommunisták is segítsék, ösztönözzék a különben sokat emlegetett normakarbantartást, illetve az ezzel foglalkozó apparátust. A pártszervezetek pedig azon túlmenően, hogy a gazdasági vezetőket rendszeresen beszámoltatják a normák helyzetéről, tegyenek javaslatot a hibák, hanyagságok megszüntetésére. Csak haszonnal járhat továbbá, ha a városi tanács munkaügyi osztálya is figyelemmel kíséri a normák alkalmazását, és tanácsot ad a problémák megoldásához.

Bizakodnak a paprikások

Nagy érdeklődés kíséri idén híres növényünk, a fűszerpaprika termesztését. Az új, fölemelt főlvasárlási árak is vizsgáznak, bár ösztönző hatásuk a szerződés-kötésekkel már egyértelműen tisztázódott. Ezek óta nem került ilyen jól megázott talajba a palánta, mint idén május első napjaiban, az indulás tehát kedvezőbb volt, mint a korábbi években. Jött a hűvös idő is a későbbi esővel, ez pedig hátráltatta meglehetősen kedvező növényünk fejlődését. Érdeklődés kíséri az Új Élet Termelőszövetkezet két próbálkozását: 100 hektáron kísérletképpen bevezették a teljesen gépesített termelést, és kisebb területen — 5 hektáron — eredeti helyére vetették a magot, itt a palántanevelés és palántaültetés sok munkát igénylő fázisai teljesen elmaradtak tehát.

A paprikatermesztő hagyomány szerint augusztus első napjai a várható termés szempontjából a legkritikusabb napok. Szaknyelven szólva ez a kötődések ideje, most dől el, hogy a virágból lesz-e termés?

Nagy István, a szegedi Új Élet Tsz elnöke szerint az elmúlt napok időjárásánál jobbat a paprikatermelők nem is várhattak volna. Ennek köszönhető, hogy szépen fejlődött a növény, a korábbi háromhetes lemaradásból igyekezett behozni valamit. Most jó lenne egy kiadós, meleg eső, a mostani dús virágzásból föltehetően szép termésre lehetne akkor számítani. Másik kritikus korszaka is van a paprikának, a szeptember végi fagyos hullám gyakran okoz vesztéseket. A termelési rendszerbe ültetett fűszerpaprika termesztésai is jók, itt

elsősorban magasabb térszámából lehet nagyobb termést várni. Ahol tudnak, öntöznek, de gépekkel csupán 20 hektáron tudják átmenetileg pótolni a kötés idején különösen veszélyes csapadékhányat.

A röszei Kossuth Termelőszövetkezet elnöke, Tanács Imre is azzal kezdi tájékoztatóját, hogy nyolcezer hektáron öntözberendezésük közül négy a paprika-földek teljesít szolgálatot. Kétszázhuszonöt hektáron terem ebben a szövetkezetben a fűszernövény, valamennyire kellene az áztató, meleg eső. Termésbecslésre is megkértük a közös gazdaság elnökét. A mostani kilátások szerint a tervezett mennyiségre, hektáronként 64 mázsára számítanak, de ha egy héten belül jó esőt kapnának, bátrabban mondanának többet is.